

■ **recensió**

REVISTA D'HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA CATALANA,
Volum I, Número 2, 2011 | Print ISSN 2014-1572 / Online ISSN 2014-1564
DOI 10.2436/20.3001.02.33 | Pp. 205-206
<http://revistes.iec.cat/index.php/JOCIH>

Rodolf Llorens i Jordana (1910-1985). *Servidumbre y grandeza de la filosofía.* Leonard Muntaner Editor, Palma, Mallorca, 2010. 188 p. ISBN: 978-84-15076-11-7

Ramon Alcoberro Pericay

Universitat de Girona. Facultat de Lletres
Departament de Filosofia. Edifici Sant Domènec
Girona. ramon.alcoberro@udg.edu

Després de cada guerra queden ruïnes que no són materials. També els llibres i els filòsofs poden restar amagats en la boira. En la filosofia europea hi ha noms com els de Walter Benjamin (1892-1940), Carl Einstein (1885-1940) i Wilhelm Fiedmann (1884-1942), tres intel·lectuals jueus alemanys que es van suïcidar a inicis de la guerra mundial a banda i banda de la frontera espanyola als quals la mort ha agermanat d'una manera inevitable. També Catalunya té la seva nòmina de filòsofs exiliats, de pensadors silenciats i de testimonis de la brutalitat del segle XX. Pensadors com Jaume Serra Hunter (1878-1943) o Joaquim Xirau (1895-1946), formen part de la tràgica història de desarrelament produïda pel feixisme que respecte a Catalunya actuà, a més, amb una decidida vocació genocida.

Si els morts de vegades es poden enterrar amb honors, és més difícil avaluar el paper dels exiliats més joves, els llicenciats universitaris que encara no tenien una carrera consolidada i als quals la guerra i la misèria de la postguerra va allunyar per sempre dels centres universitaris. En la cultura europea hi ha també una extensa nòmina d'universitaris sense universitats, a la manera, per exemple, de Günther Anders (1902-1992). L'autor de *Servidumbre y grandeza de la filosofía*, Rodolf Llorens i Jordana (Vilafranca del Penedès, 1910 – Caracas, 1985), és el personatge que en l'àmbit del pensament català es pot homologar millor a aquesta tradició de pensament radical i estroncat, fet d'urgències, i potser menor però indubtablement tràgic.

Llorens i Jordana és un membre menor de l'anomenada *Escola de Barcelona*, un grup filosòfic de caràcter més o menys proper a la fenomenologia de Max Scheler que fou destruït per la guerra civil i per la repressió franquista, però que, paradoxalment, donà a Mèxic la seva millor obra. Convé recordar que el

pensament filosòfic català es desenvolupà bàsicament als diaris i revistes perquè les Universitats de finals del segle XIX i de principis del segle XX a Espanya estaven fèrriment dominades d'una banda per l'església catòlica que es movia en una escolàstica tan rígida com anacrònica i, a més, l'accés a les càtedres era controlat per una burocràcia universitària radicalment centralista madrilenya que sistemàticament impedia la promoció de qualsevol universitari sospitós de catalanisme.

La tradició filosòfica catalana visqué, doncs, en una gran precarietat i allunyada d'Europa gairebé fins els anys de la primera postguerra mundial, quan, la vinguda de Bertrand Russell a Barcelona l'any 1920 i l'estada de Joaquim Xirau a Anglaterra (1929), marquen simbòlicament la connexió amb els nous estils del pensament. La docència la Universitat de Barcelona durant dos cursos (1934-1935 i 1935-1936) del deixeble jueu de Husserl Paul-Ludwig Landsberg (1901-1944), mort en tràgiques circumstàncies, fou un altre element fonamental per a la formació d'un *ethos* humanista i modernitzador que ha caracteritzat durant anys, fins i tot en circumstàncies de dictadura i exili, el millor pensament filosòfic català.

Sense la guerra civil, Rodolf Llorens hauria estat un dels primers joves filòsofs 'normals' en un país complex i amb poca tradició intel·lectual però que s'esforçava per sortir de la situació de 'minoria d'edat' tan típica dels països que no han pogut fer, o no han pogut culminar (com Catalunya) el procés d'Il·lustració. Llorens és el típic universitari radicalitzat de la dècada de 1930 que veu tràgicament destrossada la seva vida per una guerra civil i un interminable exili i que, en altres circumstàncies, hauria format part d'una confortable classe intel·lectual. Redactor de revistes esquerranes i catalanistes, crític de cinema i, fins i tot viatger clandestí a la URSS l'any 1934 (on va conèixer Dimitrov i Molotov, entre d'altres jerarquies soviètics), Llorens a la solapa de la primera edició de *Servidumbre y grandeza de la filosofía* (1949), es presenta com: *Un ejemplo más de esos universitarios del viejo continente, cuyo destino, pareciendo vinculado con la placidez fecunda del aula y la biblioteca se vio truncado de golpe —el golpe de la guerra— por la azarosa vida del soldado y la miseria de los campos de concentración.*

Llorens, exiliat a Veneçuela, ajudà a formar la facultat de filosofia a la Universitat de Caracas (que fou durant anys un reducte català) però es va veure obligat a guanyar-se la vida com a guionista i productor de cinema a cavall entre Mèxic i Veneçuela. La mort de Franco i la fi de l'exili l'agafaren ja massa ancià. Malgrat alguns homenatges al seu país natal, va morir menys llegit del que caldria a Veneçuela l'any 1985. En aquests darrers anys la seva obra s'està recuperant a Catalunya i, possiblement, serà un autor cada cop més significatiu per a les noves generacions.